

Sammanställning och redogörelse av anmälda ärenden om kränkande behandling i kommunala förskolor och skolor vårterminen 2021

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens verksamhetsutskott noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning

I ärendet framgår att totalt 502 anmälningar om kränkande behandling har lämnats till huvudmannen under vårterminen 2021. Samtliga 20 grundskolor, en gymnasieskola samt fem av 37 förskolor har lämnat anmälningar under den aktuella tidsperioden. Statistiken visar att antal anmälda händelser gällande kränkande behandling varierar stort mellan de olika grundskolorna. Vidare framgår andelen anmälningar i förhållande till antal elever på en skola varierar mellan under 1 procent - 28 procent och att antal anmälningar successivt ökat under de senaste fem åren.

I dialogerna med de aktuella förskolorna och skolorna framgår att de arbetar systematiskt att främja och förebygga kränkande behandling.

Verksamhetsstödet bedömning är att anledningen till att vissa förskolor och skolor har lämnat få eller inga anmälningar är att det finns en osäkerhet i de formella skyldigheterna vad gäller alla delar i processen; att anmäla, utreda, ta ställning, vidta åtgärder, följa upp elevärenden. Förskolorna och skolorna behöver således öka sin kompetens inom detta område och utveckla mer ändamålsenliga rutiner.

Ärendet

Bakgrund

Enligt 6 kap. 10 § skollagen (2010:800) ska en rektor anmäla till huvudmannen så snart skolan inlett en utredning om att ett barn eller en elev kan vara utsatt för kränkande behandling. Kommunstyrelsen beslutade den 15 december 2015 (KFKS 2015/786-003) om rutiner kring handläggningen av ärenden gällande

kränkande behandling. I rutinerna framgår bland annat att Valfärd skolas verksamhetsstöd ska göra en sammanställning över anmälningarna som inkommit till huvudmannen en gång per termin. Sammanställningen ska rapporteras till kommunstyrelsen tillsammans med information om hur arbetet mot kränkande behandling fortlöper.

I kommunstyrelsens beslut den 4 maj 2020 i ärendet Politikerinitiativ - Likvärdigt stöd vid kränkande behandling i Nackas skolor (KFKS 2020/135–6), noterades att Valfärd skola utarbetat en plan för uppsökande verksamhet hos de förskolor och skolor som inte har anmält eller endast i en mindre omfattning anmält händelser om kränkande behandling till huvudmannen. Vidare beslutades att Valfärd skola ska presentera en uppföljning om hur dialogen i den uppsökande verksamheten har gått. Med anledning av pandemin har verksamhetsstödet inte kunnat genomföra den uppsökande verksamheten enligt plan. Under höstterminen 2020 planerades den uppsökande verksamheten som genomfördes under vårterminen 2021. Ytterligare information om den uppsökande verksamheten framgår nedan under rubriken ”Uppsökande verksamhet”.

Anmälningar per förskola och skola vårterminen 2021

Tabell 1: Antal och andel anmälningar per förskola, grundskola och gymnasieskola vårterminen 2021.

Enhetsnamn (i alfabetisk ordning)	Antal anmälningar	Antal barn/elever	Andel anmälningar (avrundat till heltal)
Björknäs förskola	2	87	2 %
Björknässkolan/Centrumskolan	29	1106	2 %
Boo Gårds skola	4	545	1 %
Borgvallaskolan	3	146	2 %
Eklidens skola	20	866	2 %
Ektorps skola	7	293	2 %
Fiskarhöjdens förskola	1	107	0 %
Gläntans förskola	1	98	1 %
Igelboda skola	1	301	0 %
Jarlabergs skola	35	152	23 %
Järla skola	67	704	9 %
Krabbans förskola	1	72	1 %

Myrsjöskolan	31	1284	2 %
Nacka gymnasium	4	2 229	0 %
Neglinge skola	1	381	0 %
Orminge skola	20	340	6 %
Saltsjöbadens Samskola	73	931	8 %
Saltsjö-Duvnäs skola	8	350	2 %
Sickla skola	29	461	6 %
Sigfridsborgsskolan	57	724	8 %
Skuru förskola	1	65	1 %
Skuru skola	8	336	2 %
Stavsborgsskolan	17	588	3 %
Sågtorpsskolan	16	526	3 %
YBC	0	614	0 %
Vilans skola	64	226	28 %
Älta skola	2	530	0 %
Totalt	502	14 062	4 %

Av tabellen framgår att samtliga 20 grundskolor, under vårterminen 2021, har inkommit med anmälningar om händelser som skulle kunna utgöra kränkande behandling. Det är fem av 37 förskolor som har lämnat anmälan om kränkande behandling till huvudmannen. Det kan också konstateras att endast en av de två kommunala gymnasieskolorna, Nacka gymnasium, lämnat anmälan till huvudmannen om händelser gällande kränkande behandling.

Jämförelse av antalet anmälda kränkningar 2017–2021

Tabell 2: Antal förskolor, grundskolor och gymnasieskolor som gjort anmälningar om kränkande behandling per termin, 2017–2021

	Antal förskolor som anmält	Antal grundskolor som anmält	Antal gymnasieskolor som anmält	Totalt antal anmälningar
Vårterminen 2017	2	17	1	186
Höstterminen 2017	2	19	2	245
Vårterminen 2018	3	18	3	300
Höstterminen 2018	3	20	3	279
Vårterminen 2019	3	19	1	273
Höstterminen 2019	2	17	3	325
Vårterminen 2020	3	17	2	454
Höstterminen 2020	0	20	2	457

Vårterminen 2021	5	20	1	502
------------------	---	----	---	-----

Tabellen visar att antal anmälningar om händelser gällande kränkande behandling och trakasserier utifrån diskrimineringsgrunderna har varierat under redovisad femårsperiod. Av statistiken framgår att antal anmälningar successivt har ökat.

Redogörelse av anmälningar

Som framgår av tabell 1 har totalt 502 händelser om kränkande behandling anmälts till huvudmannen under vårterminen 2021. Av dessa har 380 ärenden avslutats under terminen. Det innebär att 122 ärenden för närvarande fortfarande pågår.

Orsaker till att ärenden inte har avslutats

En förskola eller skola kan endast avsluta ett ärende när de följt upp situationen med samtliga berörda och därvid fått bekräftat att kränkningarna har upphört med anledning av skolans vidtagna åtgärder.

Det kan finnas olika orsaker till att anmälda händelser inte har avslutats. En orsak kan vara att förskolan eller skolan inte har kommit tillrätta med kränkningen och fortsätter därför att vidta åtgärder. Det kan också handla om att förskolan eller skolan ännu inte följt upp ärendet med samtliga berörda för att kunna konstatera om kränkningen har upphört eller inte. Vidare kan det handla om att förskolan eller skolan faktiskt har bedömt att kränkningen har upphört men missat att avsluta ärendet i webbportalen. Statistiken från webbportalen kan därför vara missvisande.

Orsaker till att ärenden har avslutats

Orsaken till att ett ärende har avslutats kan handla om att förskolan eller skolan, efter en utredning, bedömt att händelsen inte utgör kränkande behandling i skollagens mening. Det kan också handla om att förskolan eller skolan har vidtagit sådana skäliga åtgärder som medfört att kränkningen har upphört.

Vad anmälningarna handlar om

Anmälningarna som har lämnats till huvudmannen under vårterminen 2021 visar att händelserna som anmälts rör främst att en enskild elev utsätter en annan enskild elev. Det är också vanligt att händelserna som anmälts handlar om att flera elever har utsatt en eller flera andra elever. Det förekommer även anmälningar som rör att medarbetare har kränkt en elev.

Enligt de uppgifter som lämnats i anmälningarna sker främst verbala och fysiska kränkningar. Dessa nämns äga rum främst i skolmiljön där skolgården särskilt pekas ut. Vidare framgår i ett fåtal av anmälningarna att kränkande behandling via sociala medier förekommit.

Av de 502 anmälda händelserna är 205 registrerade som upprepade händelser där samma elever är inblandade. Varje enskild händelse anmäls som ett eget ärende i webbportalen. Det bör i detta sammanhang förtydligas att ett upprepat oönskat beteende hos en elev inte alltid riktas mot en och samma individ. Det är vanligt att en elevs oönskade beteende kan rikta sig till olika och flera elever samt vid olika tillfällen.

Förklaringar kring antal anmälningar per skola

Av den redovisade statistiken för vårterminen 2021 i tabell 1 framgår att Vilans skola och Jarlabergs skola har procentuellt sett (antal anmälningar i förhållande till antal elever på skolan) lämnat flest anmälningar till rektor och huvudman i jämförelse med övriga skolor. Det betyder inte nödvändigtvis att det sker fler händelser om kränkande behandling på dessa skolor. Det kan handla om att skolorna kan ha väl inarbetade och förankrade rutiner för att upptäcka och anmäla händelser som skulle kunna utgöra kränkande behandling.

Ett stort antal förskolor och skolor har inkommit med få eller inga anmälningar om händelser gällande kränkande behandling till huvudmannen. Detta kan handla om att förskolan eller skolan har ett väl fungerande förebyggande arbete som medför inga eller få händelser om kränkande behandling. Det kan också handla om att skolan inte har väl utarbetade och förankrade rutiner för att upptäcka och anmäla händelser som skulle kunna utgöra kränkande behandling. Det kan alltså finnas ett mörkertal hos de skolor som lämnat få eller inga anmälningar till huvudmannen.

Av statistiken framgår att fem av 37 förskolor har lämnat en anmälan om kränkande behandling till huvudmannen under vårterminen 2021. Det kan jämföras med föregående termin där inte någon förskola lämnat anmälningar om kränkande behandling till huvudmannen.

Uppsökande verksamhet

I kommunstyrelsens beslut den 4 maj 2020 i ärendet Politikerinitiativ - Likvärdigt stöd vid kränkande behandling i Nackas skolor (KFKS 2020/135–6) noterades att Valfärd skola utarbetat en plan för uppsökande verksamhet hos de förskolor

och skolor (grund och gymnasieskolor) som inte har anmält eller endast i en mindre omfattning anmält händelser om kränkande behandling till huvudmannen. Vidare beslutades att Valfärd skola ska presentera en uppföljning om hur dialogen i den uppsökande verksamheten har gått.

Verksamhetsstödet valde ut de skolor som under höstterminen 2020 lämnat mindre än 2 % till huvudmannen vilket var åtta grundskolor och båda gymnasieskolorna. Då i princip inga förskolor hade lämnat anmälningar om kränkande behandling till huvudmannen valde verksamhetsstödet att i stället genomföra workshops på temat med förskolorna.

Vad som framkommit i dialogerna

Förskolorna och grundskolorna lägger stort fokus på det främjande och förebyggande arbetet mot diskriminering och kränkande behandling. Grundskolorna beskriver att detta är en bidragande orsak till att de lämnat få eller inga anmälningar gällande händelser om kränkande behandling.

Enligt förskolorna är detta dock inte en bidragande orsak till att de lämnat få eller inga anmälningar om kränkande behandling. Här framkommer att de tidigare framförallt varit osäkra på om bestämmelserna om att lämna anmälningar till huvudmannen gäller även för förskolan. I sammanhanget bör nämnas att förskolorna inte är undantagna i gällande bestämmelser (6 kap. skollagen). Av praxis framgår dock att de flesta händelserna som inträffar på en förskola inte har bedömts utgöra kränkande behandling i skollagens mening. Anledningen är att yngre barn inte har samma insikt och mognad i att förstå att ett visst beteende kan upplevas som kränkande. Händelser inom förskolan kan därför i första hand hänvisas till förskolans tillsynsansvar i alla fall när det gäller de yngsta barnen. Med detta som bakgrund har det hittills varit oklart för förskolorna om vilka formella skyldigheter de har när det gäller att anmäla, utreda, ta ställning, vidta åtgärder, följa upp i frågan om ett barn kan ha blivit utsatt för kränkande behandling eller trakasserier.

I dialogerna med grundskolorna och gymnasieskolorna framgår att de har utarbetade rutiner i frågan om att anmäla händelser gällande kränkande behandling till rektor och huvudmannen. De beskriver också hur de har förankrat dessa rutiner hos medarbetarna. Skolornas egen analys av vad orsaken till att de har få eller inga anmälningar är att det finns en osäkerhet bland medarbetarna när de ska göra en anmälan. Några av skolorna nämner också att en orsak är att medarbetarna upplever arbetet med att följa rutinerna med att anmäla är tidskrävande och betungande.

Vad beträffar gymnasieskolornas egen analys av orsaken till att de lämnat få eller inga anmälningar gör den även gällande att det är svårare att upptäcka kränkande behandling bland gymnasieelever. Enligt gymnasieskolorna är det inte vanligt att gymnasieelever själva söker upp medarbetare på skolan för att berätta att de upplever sig utsatta för kränkande behandling. Vidare anges att lärarna är osäkra på när, i vilket skede, de ska lämna en anmälan då lärarna menar att de vid tillfället för en incident redan har hjälpt eleverna och att situationen anses vara löst.

En av gymnasieskolorna menar att det kan finnas ett mörkertal av händelser gällande kränkande behandling som borde ha anmälts medan den andra gymnasieskolan menar att det inte finns något mörkertal av sådana händelser på deras gymnasieskola. Den sistnämnda gymnasieskolan menar att i det fall kränkningar förekommer så löser eleverna situationen på egen hand. Gymnasieskolan menar samtidigt att en anledning till att kränkningar inte förekommer i någon större omfattning är att eleverna på deras skola är högpresterande samt har hög mognadsgrad.

Till sist hänvisar samtliga förskolor och skolor till att den årliga kundundersökningen samt lokala enkäter visar att vårdnadshavare bedömer verksamheten som trygg och att en hög andel på skolorna upplever sig trygga.

Verksamhetsstödet slutsatser av den uppsökande verksamheten

Verksamhetsstödet kan konstatera att de förskolor och skolor, som deltagit i dialogen, i enlighet med gällande bestämmelser bedriver ett aktivt främjande och förebyggande arbete för att motverka att händelser gällande kränkande behandling inträffar.

Vidare är verksamhetsstödet bedömning att vissa av skolorna utarbetat komplicerade administrativa rutiner vilket sannolikt är anledningen till att arbetet upplevs som tidskrävande och betungande och därför utgör ett hinder för att lämna anmälningar.

Med förskolorna och skolornas uppgifter som grund är verksamhetsstödet bedömning att förskolorna och skolorna (grund- och gymnasieskolorna) behöver öka sin kompetens när det gäller de formella skyldigheterna utifrån gällande bestämmelser i frågan om att anmäla, utreda, ta ställning, vidta åtgärder och följa upp ett elevärende. Vidare ser verksamhetsstödet att förskolorna och skolorna behöver utveckla mer ändamålsenliga rutiner.

Välfärd skolas bedömning

Välfärd skolas verksamhetsstöd vill i sammanhanget betona att barn och elever generellt sett upplever att de är trygga i Nackas kommunala förskolor och skolor.

Trots ovanstående kan det konstateras att det förekommer kränkande behandling bland elever i Nackas kommunala förskolor och skolor. Verksamhetsstödet övergripande bedömning av förskolorna och skolornas arbete med att anmäla, utreda, ta ställning, vidta åtgärder, följa upp elevärenden behöver utvecklas. Verksamhetsstödet fortsätter att på olika sätt stödja förskolorna och skolorna i detta arbete.

Ekonomiska konsekvenser

Förskolorna och skolornas arbete med att efterleva gällande bestämmelser och praxis på området ska rymmas inom verksamheternas ordinarie finansiering. Därav medför ärendet inga ekonomiska konsekvenser. Framgent kan Välfärd skolas system för anmälningar, webbportalen, komma att behöva utvecklas vilket medför kostnader.

Konsekvenser för barn

Alla barn och elever har rätt att känna sig trygga i sin förskola och skola. Det är av stor vikt att förskolor och skolor bedriver ett systematiskt arbete för att förebygga och motverka diskriminering och kränkande behandling likaså att anmäla, utreda och vidta åtgärder när händelser om kränkande behandling ändå sker. Att barn och elever känner sig trygga och mår bra i förskolan och i skolan är en viktig förutsättning för att kunna nå de fastställda målen för respektive verksamhet men också för deras framtida hälsa. Huvudmannen behöver därför också få en god uppfattning om hur verksamheterna bedriver sitt arbete, då huvudmannen är ytterst ansvarig för att säkerställa alla barn- och elevers rätt till trygghet och studiero.

Helena Ekwall
Chef Verksamhetsstöd
Välfärd skola

Ann Louise Thögensen
Utbildningsstrateg
Välfärd skola

Linda Sundelin
Utbildningsstrateg
Välfärd skola